

Ομιλία του Δημητρίου Κατσικόπουλου, Δικηγόρου-Νομάρχη Αχαΐας. Εκφωνήθηκε στον Καθεδρικό Ναό της Μαρτυρικής πόλης των Καλαβρύτων στις 13-12-2004.

Επιστρέφοντας κανείς στα Καλάβρυτα του μαρτυρίου, 61 χρόνια μετά, βρίσκει ακόμη νωπά τα ίχνη ενός βυθισμένου στην οδύνη κόσμου. Ενός κόσμου βαθιά χαραγμένου στην καρδιά και την μνήμη μας.
Ολοκαύτωμα.

Ονόματα χαμένα στον χρόνο και τον θρύλο. Εγγεγραμμένα με γράμματα κεφαλαία στο μαρτυρολόγιο της ανθρωπότητας.

Μοίρες ανθρώπινες που κάθε μια τους θα απαιτούσε χιλιάδες λέξεις για να την αποτυπώσουν στην βίβλο της ανθρώπινης ντροπής, με τις εκατόμβες των νεκρών και τα σκοπευτήρια του θανάτου.

Χρειάζονται λέξεις πολλές, για να τις φτάσουν αυτές τις σπαταλημένες από την θηριωδία ζωές, με το ειδικό τους βάρος, στην συνείδηση κάθε πολίτη της παγκόσμιας κοινότητας, ως μια από τις μεγάλες καταγγελίες του ανθρώπου απέναντι στον ίδιο του τον εαυτό.

Μια καταγγελία για την τραγική ανθρώπινη φύση, που διεμβολίζεται από την αλαζονεία και οδηγεί στην κατασκευή σκηνικών θανάτου σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη, κάτω από τον εφιαλτικό ίσκιο της παραφροσύνης, που κάποιοι θέλουν να ονομάζουν δύναμη.

Περπατώντας κανείς στα Καλάβρυτα του μαρτυρίου, 61 χρόνια μετά, «διαβάζει» στο χώμα και στα κτίρια, στη Ράχη του Καππή και στο Δημοτικό Σχολείο, στην ψυχή και τα μάτια των ανθρώπων αυτού του τόπου, την διαχρονική καταγγελία της φρίκης.

Διαβάζει τη μακάβρια περιπέτεια, που δεν θα ξεχαστεί, γιατί δεν ξεχνιέται ποτέ, τόσο μεγάλη κτηνωδία.

Γίνεται συλλογικό βίωμα. Πόνος εγγεγραμμένος στον γενετικό αναμνησιακό μας χάρτη. Και η θύμησή της, μετατρέπεται σε συλλογική ευθύνη: Να μην αφήσουμε ποτέ τον χρόνο να σκεπάσει αυτό το μεγάλο έγκλημα. Να μην επιτρέψουμε ποτέ, να επαναληφθεί τέτοιο κακό.

Ολοκαύτωμα.

Μοίρες ανθρώπινες, αγκυλωμένες στον μαρτυρικό σταυρό του αδιανόητου, θάνατοι ακαριαίοι και θάνατοι αργοί, ξεριζωμός, απελπισία, η απόλυτη ορφάνια και ένα μεγάλο αναπάντητο «γιατί».

Και πίσω από την μεγάλη συντριβή τα χιλιάδες μικρά δράματα, οι ατέλειωτες ώρες του σπαραγμού για τους ανθρώπους με τα ίδιο αίμα, που έμειναν να χτίσουν το αύριο, πάνω στις στάχτες, ενός κόσμου που δεν πάλιωσε, μα δολοφονήθηκε στυγνά.

Τα Καλάβρυτα σήμερα θυμούνται και προσκυνούν με δέος τους νεκρούς τους.

Ανακαλούν στην μνήμη τους, ένα από τα μεγαλύτερα εγκλήματα που συντελέστηκαν ποτέ, σε βάρος της ζωής και της αθωότητας.

Μα η μνήμη αυτή, δεν ανήκει μόνο στους Καλαβρυτινούς. Ανήκει στα ελεύθερα πνεύματα όλου του κόσμου, είναι ιστορικός τόμος καταδίκης κάθε μορφής φασισμού. Είναι τεράστιας σημασίας παράγραφος στο ευαγγέλιο της ειρήνης

Γυρίζουμε σήμερα τον χρόνο πίσω, όλοι μαζί, εμείς οι Καλαβρυτινοί. Όσοι είδαν με τα μάτια τους τον δείκτη του ρολογιού να σκαλώνει στις 2,34 εκείνης της εφιαλτικής νύχτας, για να μετρήσει με τον πήχη της ιστορίας το ανάστημα των ξενόφερτων ισχυρών -δια των όπλων- «νάνων». Για να μετρήσει και το μπόι των δικών μας απλών ανθρώπων που εκείνο το βράδυ, έμελλε να περάσουν στην αιωνιότητα με τα διαπιστευτήρια των αθών ηρώων.

Είμαστε όλοι εδώ, όσοι ζήσαμε εκείνη την Δευτέρα της 13^{ης} Δεκεμβρίου του 1943, μέσα από τις διηγήσεις πρώτα των γιαγιάδων μας και έπειτα των μανάδων μας. Όσοι μάθαμε το Ολοκαύτωμα, σαν ένα κακό παραμύθι που άπλωνε όμως το πραγματικό σκηνικό του, μέσα στο σπίτι, μπρος στην κρεμασμένη φωτογραφία του σκοτωμένου, αλλά και έξω από την πόρτα του σπιτιού μας, πάνω στον λόφο της θυσίας, με τα μνήματα, απέναντι από το παράθυρο του σχολείου μας.

Αυτού του σχολείου, που θα στεγάσει τώρα τις τραγικές μνήμες του Ολοκαυτώματος.

Είναι εδώ και οι νεώτεροι, αυτοί που καλούνται να κρατήσουν την ιστορία ζωντανή και να την μεταφέρουν στις γενιές που θα έρθουν και έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν ότι αυτός ο προικισμένος; από τον θεό τόπος, μετατράπηκε κάποτε από τα αρπακτικά των ναζί, σε θέατρο του παραλόγου.

Η μνήμη δεν είναι μόνο εργαλείο της γνώσης, δεν είναι μόνο η άμυνα των λαών απέναντι σε όσα απειλούν να προσβάλλουν ή να σβήσουν την παράδοση και την πορεία τους. Είναι και ιστορική υποχρέωση,

Θα θυμόμαστε πάντα αυτό το μεγάλο έγκλημα των Γερμανών, όχι για να ζητάμε εκδίκηση, μα για να απαιτούμε ιστορική δικαίωση.

Εδώ στα χώματα της Καλαβρυτινής γης, που έχει βρεθεί στην δίνη πολλών καταστροφών, έμελλε να γραφτεί ο επίλογος του παρανοϊκού παραληρήματος των Γερμανών στην Αχαΐα. Παραληρήματος που είχε ξεκινήσει από την Κάτω Ζαχλωρού, το Μέγα Σπήλαιο, τους Ρογούς την Κερπινή, το Βραχνί και το Σούβαρδο.

Εκείνη την εποχή, τα Καλάβρυτα έσφυζαν από ζωή, ήταν το οικονομικό και διοικητικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής. Ζούσαν την δική τους άνοιξη.

Μα η άνοιξη είναι πάντα ο εχθρός του ολοκληρωτισμού και τα Καλάβρυτα δεν εξαιρέθηκαν από τον κανόνα.

Εξαιρέση δεν υπήρξε ούτε στον κανόνα που θέλει τους άνανδρους να προστρέχουν στο ψεύδος. Ο Γερμανός Διοικητής διαβεβαίωσε στις 9 Δεκεμβρίου, πως δεν πρόκειται κανείς να πάθει κακό, αφού στόχος του ήταν μόνο η εξόντωση των ανταρτών.

Η ιστορική συμφωνία με την ντροπή, υπεγράφη από τους Γερμανούς, τέσσερις ημέρες μετά.

Οι καμπάνες της κεντρικής εκκλησίας, χτύπησαν στις 13 Δεκεμβρίου, πριν ξημερώσει ο όλεθρος και οι Γερμανοί στρατιώτες διέταξαν να συγκεντρωθούν όλοι στο Δημοτικό Σχολείο.

Ακολούθησε ο βάνουσος αποχωρισμός των γυναικών και των παιδιών από τους άνδρες ηλικίας 14 χρόνων έως 70, που οδηγήθηκαν σε φάλαγγες στην Ράχη του Καππή, σε μια πορεία Γολγοθά, που δεν θα έβρισκε δικαίωση μέσα από την σταύρωση.

Από εκεί έβλεπαν την πόλη να καταστρέφεται και τις γυναίκες με τα παιδιά τους έγκλειστους στο Δημοτικό Σχολείο που παραδινόταν στις φλόγες· φρουρημένο από πάνοπλους στρατιώτες.

Ο Γερμανός Διοικητής κατέφυγε ξανά στο ψεύδος, δίνοντας το λόγο της στρατιωτικής του τιμής, ότι κανείς δεν θα σκοτωθεί

Την ίδιο στιγμή ο Οδοντωτός κατηφόριζε αγκομαχώντας, με τηνπραμάτεια από το πλιάτσικο των Γερμανών στα σπίτια και τα μαγαζιά. Οι κατακτητές είχαν το ήθος του ληστή και τη στόφα του εν ψυχρώ δολοφόνου. Ξεπέρασαν κατά πολύ ακόμη και την κτηνωδία του Ιμπραήμ.

Τα σύνθημα δόθηκε με δυο φωτοβολίδες. Δολοφονήθηκαν σε εκείνο τον αμφιθεατρικό και πρόσφορο για το μαζικό έγκλημα χώρο, οι άνδρες των Καλαβρύτων.

Τα φρικιαστικό αυτό θέαμα, αντίκρισαν οι γυναίκες και τα παιδιά, που σώθηκαν σπάζοντας τις πόρτες και τα παράθυρα του Δημοτικού Σχολείου και ανηφόρισαν τον δικό τους Γολγοθά, για να καταγράψουν με τα μάτια τους τα αιμόφυρτα πτώματα των παιδιών, των ανδρών και των αδελφών τους.

Εκεί σταμάτησε το ρολόι της ζωής τους.

Από εκεί ξεκίνησε η τελευταία πράξη τον δράματος, ίσως η πιο οδυνηρή. Η αναζήτηση μιας νέας ζωής μέσα από τα χαλάσματα, σε ένα απέραντο νεκροταφείο ανθρώπων, συναισθημάτων και ονείρων.

Οι ηρωίδες των Καλαβρύτων, κατέβασαν τα πτώματα των νεκρών τους, τους έθαψαν σκάβοντας τη γη με τα χέρια τους, έγιναν πρόσφυγες μέσα στον ίδιο τους τον τόπο, ζωντανά φαντάσματα. Φαντάσματα όμως που κρατούσαν ένα παιδί από το χέρι. Ένα παιδί, που έπρεπε να ζήσει σε ένα κόσμο, τον οποίο οι ίδιες όφειλαν να οικοδομήσουν με τα απομεινάρια της συντριβής.

Και η ζωή, πήρε ξανά την εκδίκηση της, πάνω στη ερημιά του θανάτου, από αυτές τις μαυροφορεμένες γυναίκες, που έγιναν σύμβολα της απόλυτης οδύνης μα και της απόλυτης δύναμης,

Στήθηκε ένας νέος κόσμος στην θέση τον παλιού, με τις προσευχές τους. Τις προσευχές των αθών όλου του κόσμου.

Να μια βαριά κληρονομιά για όλους εμάς τους Καλαβρυτινούς. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη τιμή, από το να είσαι απόγονος μιας τέτοιας μάνας.

Αυτός ο τόπος ο Καλαβρυτινός, το σήκωσε το ανάστημά του πολλές φορές, στην μακραίωνη ιστορία του. Το πλήρωσε με αίμα μα και με θέριαμα.

Είναι ένας τόπος που όλως λέει και ο ποιητής, πορεύτηκε «*με λάβαρα μακραίωνης αντίστασης οδεύοντα το δρόμο της εξέγερσης, εν μέσω διαρκών κωδωνοκρουσιών της Λάβρας της μεγίστης πίστεως του λόγου.*» Μα τέτοιο έγκλημα εναντίον της ίδιας της ζωής μονάχα μια φορά το είδαν τα Καλάβρυτα.

Ο κορυφαίος γερμανός φιλόσοφος, Γιούργκεν Χάμπερμας, έγραψε πως τα ολοκαυτώματα και οι γενοκτονίες, «*κατέστρεψαν το βαθύτερο υπόστρωμα της σύμπνοιας ανάμεσα σε όλα τα όντα που φοράνε ανθρώπινο πρόσωπο. Η θηριωδία των γερμανών άλλαξε τα θεμέλια για την συνέχιση των όρων της ζωής, μέσα στην ιστορία.*»

Εμείς οι Καλαβρυτινοί, το ξέρουμε αυτό καλά.

Το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων αλλά και τα Ολοκαυτώματα σε όλο τον κόσμο, μας δίδαξαν πως το αδιανόητο μπορεί να γίνει δυνατό.

Ότι άνθρωποι, με μια ανθρώπινη ιστορία σαν την δική μας, με παιδιά, γονείς και φίλους, μπορούν κάτω αλά τις κατάλληλες συνθήκες, να γίνουν δήμιοι.

Ότι η ανάπτυξη και ο πολιτισμός, δεν είναι προϋπόθεση για τον εξαγνισμό των βαρβάρων ενστίκτων και την ηθική πρόοδο της ανθρωπότητας. Ίσως μάλιστα να συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο, καθώς και η ανάπτυξη και ο πολιτισμός, έτσι όπως τα εννοεί ο σύγχρονος κόσμος, απέχουν μακριά από την ουσία και την ρίζα των λέξεων.

Η Γερμανία την Εποχή της θηριωδίας ήταν μια πολύ προηγμένη κοινωνία, με υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Σήμερα, ο τρόμος έρχεται επίσης από τις αδηφάγες υπερδυνάμεις, που στρέφουν την γνώση και την τεχνολογία, ενάντια στον άνθρωπο.

Που καλλιεργούν το έδαφος όπου γης, για να λυθούν μ« αίμα οι όποιες διαφορές, υπάρχουν, ή σκοπίμως κατασκευάζονται.

Καλάβρυτα, Βιάννος, Λιγκιάδες, Δίστομο, Χορτιάτης, Κομμένο, Κάνδανος, Βουνιχώρα, πόλεις και χωριά αιώνια σύμβολα θυσίας, ανεξίτηλος λεκές, στην διαθήκη του ανθρωπίνου γένους. Η εικόνα της θηριωδίας του χθες.

Σερβία, Αφγανιστάν, Παλαιστίνη, Ιράκ , χώρες που κουβάλησαν και εξακολουθούν να κουβαλούν τον δικό τους σταυρό, στην «αρένα» του νέου αιώνα. Είναι η τραγωδία του σήμερα.

Το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων και τα Ολοκαυτώματα όπου γης, μας εξηγούν το «γιατί» και μας υποδεικνύουν το «πώς» θα πρέπει να χτίσουμε το τείχος που θα περιφρουρήσει το μέλλον από την επανάληψη της κτηνωδίας, .

Η θυσία αυτών των ανθρώπων, έχει λόγο. Φωνάζει πως αν θέλουμε να οικοδομήσουμε στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και τον κόσμο, ένα κοινό, ένα καλύτερο αύριο, θα πρέπει να αντικρίζουμε το παρελθόν με πλήρη συνείδηση των ιστορικών γεγονότων.

Με την μνήμη μας ισχυρή και την κρίση μας εναργή, με την καρδιά και τα μάτια ορθάνοικτα.

Με την συνείδηση μας καθαρή, στραμμένη πάντα στον ήλιο του ορθού και του δίκιου.

Με διάλογο, σεβασμό στην διαφορά, την αυτονομία, το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του ανθρώπου του διπλανού μας αλλά και του γείτονα λαού. Η μάνα

των Καλαβρύτων, έγινε ένα μνημείο από πέτρα που αφοπλίζει τα επιχειρήματα των αρπακτικών της γης. Είναι η μάνα κάθε ανθρώπου η ζωή του οποίου ευθέως απειλείται ή υπογείως υπονομεύεται.

Ο τόπος της θυσίας, μας θυμίζει το χρέος μας να χτίσουμε ένα καλύτερο κόσμο. Εκεί ξαγρυπνά το μήνυμα της ειρήνης και η απαίτηση για δικαιοσύνη και ταξιδεύει σε όλες τις γωνιές της γης.

Μια δικαιοσύνη, την οποία ακόμη οι Καλαβρυτινοί αναμένουν, και ηθικά δεν μπορεί να καλυφθεί από την προφορική συγνώμη του γερμανικού κράτους. Οφείλουν οι γερμανοί μια έμπρακτη αναγνώριση των θυμάτων, μια αναγνώριση πάνω από όλα στην ίδια την ιδέα του δικαίου.

Τα πνεύματα των μαρτύρων, οι συγγενείς τους αλλά και η ίδια η δικαιοσύνη, αναζητούν δικαίωση με την καταβολή των αποζημιώσεων, των οφειλών της Γερμανίας στην Ελλάδα, για τις καταστροφές, τις αρπαγές και τις λεηλασίες. Πρέπει να γίνει κατανοητό, ότι δεν ζητάμε εκδίκηση, ούτε ζητιανεύουμε. Απαιτούμε το δίκαιο και την απόλυτη κάθαρση στις σχέσεις των δύο λαών που καλούνται να συμβιώσουν υπό την σκέπη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς ηθικά χρέη.

Τα Καλάβρυτα θα πενθούν πάντα την 13η Δεκεμβρίου, όποιας χρονιάς και όποιοι αιώνα.

Εδώ θα επιστρέφει η ζωή κάθε φορά για να απαιτήσει το δίκια της, για να αντλήσει διδάγματα και δύναμη.

Εδώ θα προσκυνούν οι περιηγητές του μέλλοντος τους νεκρούς που δεν είχαν δικαίωμα στο μέλλον, επειδή κάποιοι παρανοϊκοί δολοφόνοι, βάλθηκαν να υποδυθούν τους θεούς και να διακόψουν το βιολογικό τους νήμα. Αφησαν όμως άθικτο το άλλο το πιο ουσιαστικά: Το νήμα που συνδέει τους αθώους νεκρούς όλου του κόσμου με την αιωνιότητα των συμβολισμών που είναι χαραγμένοι πάνω «τους τάφους τους».

Και στους τάφους των δολοφονημένων των Καλαβρύτων, είναι γραμμένη με τεράστια γράμματα, η βαθιά ανθρώπινη απαίτηση για ελευθερία.

Μια απαίτηση που θα ναρκοθετεί πάντα τα σκοτεινά σχέδια του φασισμού και θα δικαιώνει τους νεκρούς μας,

Η ζωή τους δεν πήγε χαμένη. Έγιναν μάρτυρες της μεγαλύτερης αλήθειας. Η ζωή δεν σταματά μπρος τους φονιάδες της. Τους προσπερνά και τους αλέθει. Τους κονιορτοποιεί με την καθαρότητα της και τους τρομάζει με τα μνήματα όσων δεν την υπολόγισαν για να την τιμήσουν με την θυσία τους. Για να την φέρουν ξανά στο φως, να διεκδικήσει τα δικαιώματά της απέναντι σε όσους θαρρούν πως μπορούν με λίγα όπλα και μαύρη ψυχή, να την κατευθύνουν στο σκοτάδι.

Οι νεκροί μας είναι ζωντανοί, κοιτάζουν τα Καλάβρυτα που κατακτούν ξανά την άνοιξη. Είναι μέσα από την σκέψη μας, φρουροί αυτής της άνοιξης που δεν τους χαρίστηκε, μα με το παράδειγμα τους την κρατούν μακριά από τα Ολοκαυτώματα της νέας εποχής. Οι νεκροί μας, μας δείχνουν τον δρόμο και μας στέλνουν το μήνυμα. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη συμφορά από τον άνθρωπο που στρέφεται εναντίον του ανθρώπου.

Τα κόκαλα των νεκρών μας, αγιάζουνε κάτω τις βαριές δρασκειές της αιωνιότητας.